

Květnové vzestupy a pády

Plíživý a neviditelný virus

Potravinová soběstačnost prý je na dosah. Vláda slíbila větší množství Tuzexů, než bylo před listopadem, a kvalitnější síť ve skládků nabízejících bony, za které bude dostatek čínského i ruského zboží. Euro už brzy za čtyřicet korun a dolar za padesát. Ale nebojte se, nebudeme je potřebovat. Hranice zůstanou zavřené a cestovat budou jen vyvolení jedinci z nejvyšších politických kruhů.

Myslím na Otu Ornesta. Vždycky když je mi úzko. Dvacet dva let vedl Městská divadla pražská. V padesátých letech to byla špička mezi divadly. Většina herců nebyla členy KSČ a v souboru vládl duch svobody a touha držet krok s divadlem na Západě. V padesátých letech! Špatné kritiky, o to delší fronty na vstupenky. Pak zlatá šedesátá a na jejich konci normalizace, zákazy, nařízení. Strmý pád. Otu Ornesta v roce 1972 sesadili, na jeho místo dosedl bolševický nýmand Poživil. Ornest směl zůstat jako režisér. Zpočátku si nikdo pozvolné změny nevíšal. Strašlivá, plíživá a nenápadná proměna poměrů. Příchod hereckých idiotů s pýchou dosahující mraků na nebi. Trávníčkové na místě Vosků, Kemrů a Hrušínských. Snítílové na místě Radoků a Macháčků. V roce 1977 Otu Ornesta zatkli a uvěznil v Ruzyni. Před jeho ženou Janou, která v MDP hrála dvacet sedm let, začali klopat zrak i mnozí kolegové. Estébáci jí převrtili vzhůru nohama nejen byt,

ale i život. Pak Otu Ornesta ve vězení donutili, aby si posypal hlavu popelem a roztřeseným hlasem do kamer řekl, že je nepřítel Československa, lidu, divadla, všeho. A pustili ho. Jeho divadlo bývalo mezi nejlepšími. Pod Poživilem se stalo výsměchem umění a synonymem divadelní ubohosti. Městská divadla prasklá – říkalo se jim za normalizace. Celá země byla synonymem ubohosti. Potravinová soběstačnost neboli nedostatek všeho, fronty před poloprázdnými obchody, cenzura, lži a udavačství. Socialismus.

Nebyl i tohle virus? Zpočátku neviditelný a plíživý. Já vím, říkáte si: Co teď s tím? Máme demokracii, a přesto nás pořád něco trápí. Mě trápí osud divadla, kterým žiju osmnáct let. Poslední tři roky ale mělo Divadlo Na Jezerce jeden úspěch za druhým. Hřebejk, Balaš, Vacek, Balcar. V únoru Gin-Game, v březnu Naprostí cizinci. Od úspěchu k úspěchu. Předtím Pánský klub, Shylock a Už je tady zas! Teď s Petrem Vackem Ze života Čapka a na závěr roku Mašíni. Autorský text Jana Jirků. Milan Šteindler a Jan Slovák ve hře Mašíni v Divadle Na Jezerce! Tuším, že tihle bratři budou odjížděnou bombou i v divadle! A v příštím roce už po sedmé na Jezerce Hřebejk, tentokrát s Pavlem Křížem. Daří se nám tak podezřele, až si říkám, jak tohle může skončit?

A do toho z Číny virus. Zemanův letecký most Peking–Praha. Čína. Čína. Čína. Tvrdík, Mynář, Nejedlý. Vláda vyhlašuje nouzový stav a divadla jsou mezi prvními, kdo musí zavřít. Dlouho jsem nebyl tak nešťastný. Možná i kvůli tomu udělám zbytečnou chybu čtyřmi slovy o likvidaci divadla na začátku jednoho statusu. Všichni ti, kteří už léta nemůžou vystát moji chuť říkat nahlas, co si myslím, co nemůžou vydýchat svobodu jednoho soukromého divadla, ti všichni si okamžitě přispěchají kopnout. Dokonce i ten Poživilův Trávníček ze sedmdesátých let přiběhl s plivancem. Mrzí mě, že jsem anonymním kopancům vystavil spolupracovníky. A za svoji chybu se omluvím. Jenomže pochybnosti o poctivosti těch, co o nás rozhodují, mě to nezbaví. Potravinová soběstačnost, předražené čínské šunty, ruské jádro, korupce a rabování. Možná slyším trávu růst, ale v jaké zemi se asi jednoho dne můžeme probudit?

Já vím, i z popela se dá vstát a začít znovu a líp. Ale nebylo by lepší ty estébáky příště nevolit? Mějte se hezky.

» Pro Neovlivni.cz Jan Hrušínský |
principál Divadla Na Jezerce | 24. května 2020